

Van Brummen Robuust naar Brummen Vooruit

Verkiezingsprogramma
D66 Brummen - Eerbeek 2022 - 2026

**Laat iedereen vrij,
maar niemand vallen.**

D66
brummen

Inhoud

VOORWOORD	3
EEN GEZOND EN SOCIAAL BRUMMEN. LAAT IEDEREEN VRIJ, MAAR NIEMAND VALLEN!	4
<i>Samen optrekken voor kansengelijkheid</i>	4
<i>Team voor Elkaar</i>	4
<i>Huisartsen</i>	4
WAT WILLEN WIJ:	4
IEDEREEN EEN EIGEN GEZONDE LEEFSTIJL	6
<i>Een gezonde generatie</i>	6
WAT WILLEN WIJ:	6
IN BRUMMEN VINDT IEDEREEN RUIMTE EN AANDACHT, VAN JONG TOT OUD	7
<i>Gezonde leefomgeving</i>	7
<i>Jongeren</i>	7
<i>Ouderen</i>	7
WAT WILLEN WIJ:	7
MEEDOEN	8
<i>Bied meer maatwerk aan inwoners die hulp nodig hebben om aan werk of dagbesteding te komen.</i>	8
<i>Van bijstand naar werk: meer nadruk op coachen en motiveren.</i>	8
<i>Armoedebeleid/schuldhelpverlening: Voorkomen van schulden</i>	8
<i>Extra aandacht voor kinderen in armoede</i>	8
<i>Kansen voor nieuwkomers</i>	8
WAT WILLEN WIJ:	9
RUIMTE OM TE LEVEN	10
<i>Wonen 10</i>	
<i>Omgeving</i>	10
<i>Ruimte voor Eerbeek</i>	10
<i>Centrum Brummen</i>	10
<i>Kleine kernen en buitengebied</i>	10
WAT WILLEN WIJ:	10
ONDERWIJS, KANSEN VOOR IEDEREEN	13
WAT WILLEN WIJ:	13
ONTSPANNEN EN INSPIREREN	14
<i>Cultuur</i> 14	
<i>Sport</i> 14	
<i>Recreatie en toerisme</i>	14
WAT WILLEN WIJ:	14
EEN VEILIGE LEEFOMGEVING	16
<i>Fysieke en sociale veiligheid</i>	16
<i>Ondermijning</i>	16
WAT WILLEN WIJ:	16
EEN GROENE TOEKOMST VOOR IEDEREEN	17
<i>Energietransitie</i>	17
<i>Hernieuwbare energie eerlijk verdeeld</i>	17
<i>Buitengebied: landbouw, natuur en biodiversiteit</i>	18
<i>Voorbeeldfunctie</i>	18
<i>Opvangen van klimaatverandering</i>	18
<i>Afval bestaat niet</i>	18
WAT WILLEN WIJ:	18
BASIS OP ORDE	20

<i>Een transparante begroting</i>	20
<i>Financieel gezond</i>	20
<i>Van Brummen Robuust naar Brummen Vooruit</i>	20
WAT WILLEN WIJ:	21
MOBILITEIT	22
<i>Schoon en veilig onderweg</i>	22
<i>Aanpak in samenwerking</i>	22
WAT WILLEN WIJ:	22
LEVENDIGE DEMOCRATIE	24
<i>De gemeenteraad</i>	24
<i>Professionele en integere bestuurders</i>	24
<i>Jongeren en democratie</i>	24
WAT WILLEN WIJ:	24

Voorwoord

Beste inwoners van de gemeente Brummen,

Acht jaar geleden trad D66 toe tot de Brummense gemeenteraad. Ruim twee jaar geleden kwam D66 in de huidige coalitie. Alles dankzij de steun van jullie, kiezers, en door onze constructieve liberaal progressieve opstelling, naar alle partijen toe.

De coalitie ging voortvarend aan het werk om Brummen door de moeilijke tijd heen te helpen waarin wij verkeren. Opeens zaten we in de COVID-crisis die een allesbepalende factor werd voor iedereen. Sommigen verloren dierbaren, kinderen en jongeren konden niet naar school, niemand kon meer normaal sporten of naar de muziekvereniging, ook onze horeca kreeg klap op klap te verduren.

Ondertussen bleven de uitdagingen in onze gemeente maar doorgaan met aandacht vragen; veel jongeren komen er niet tussen op de woningmarkt of lukt het niet een vaste baan te krijgen, we kunnen ons niet langer verstoppen voor de klimaatcrisis, de gemeente kraakt in al haar voegen om de noodzakelijke zorg te kunnen blijven leveren ondanks de steeds verder oplopende kosten, ik noem er maar een paar.

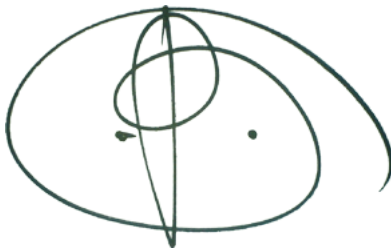
D66 heeft keihard meegewerkt om deze uitdagingen het hoofd te kunnen bieden. En daar zijn we trots op. "Het is nog niet af" klinkt het dan al snel. Nou, dat klopt, het is nog niet klaar. De afgelopen twee jaar hebben laten zien hoe met onze liberale progressieve aanpak Brummen van het slappe koord af is gekomen en weer wat vaste grond onder de voeten heeft gekregen

Een Robuust Brummen, een gemeente die haar Kerntaken uitvoert, dat wil iedereen. Maar D66 wil meer: Brummen moet vooruit!

Al ben je robuust, stilstand is achteruitgang. En Brummen vraagt om meer: om goede en voldoende huizen, om van klimaatverandering serieus werk maken, om de zorg te bieden die nodig is. Brummen vraagt om progressieve plannen van politici die niet bang zijn om keuzes te maken, om vooruit te denken, om zaken goed aan te pakken.

D66 wil verder. Ga met ons mee. Geef ons de ruimte om ons progressieve geluid te laten horen in de Brummense gemeenteraad. Geef ons jouw stem om progressief beleid mogelijk te maken in het nieuwe college van B&W.

Laat je stem horen en stem 14, 15 en 16 maart op D66!

Rolf Schinkel

Lijsttrekker D66 Brummen - Eerbeek

Een gezond en sociaal Brummen. Laat iedereen vrij, maar niemand vallen!

Gezondheid, zekerheid over werk en inkomen, kunnen vertrouwen op zorg van anderen als die nodig is, zelf de regie kunnen voeren, jezelf kunnen zijn en jezelf goed kunnen uiten, het zijn belangrijke voorwaarden om je vrij en gelukkig te kunnen voelen. D66 wil dat iedereen in Brummen zich uitgenodigd voelt tot een gezond en actief leven. Soms is daarbij wel eens hulp nodig. Wanneer dat het geval is zorgen we voor elkaar. Familie, burens, organisaties en de gemeente werken daarbij samen, simpel en snel. Bovendien kunnen onze inwoners voor vragen over ondersteuning altijd terecht bij het Team voor Elkaar (TvE). Zo laten we niemand vallen.

Samen optrekken voor kansengelijkheid

Brummen werkt hard om de door het rijk gevraagde taken in het sociaal domein goed te kunnen uitvoeren. Onze inwoners zijn gelukkig tevreden, dat laat het Berenschot onderzoek zien. D66 heeft wel zorgen. Wachttijden lopen op en de financiering van de wettelijke taken zijn een voortdurende uitdaging voor de gemeente. Brummen is daarin geen uitzondering want veel gemeenten in Nederland worstelen met deze uitdagingen. Naast de gemeente zijn er in Brummen veel organisaties die in het sociaal domein diensten verlenen. Dit zet het streven naar kansengelijkheid onder druk en maakt de financiering extra lastig, want met het gevaar van versnippering komen ook hoge kosten en niet altijd efficiënte levering van hulp.

Voor D66 moet daarom niet de wet, maar de vraag van de inwoner centraal staan. Gemeentelijk beleid in het sociaal domein moet in samenhang worden georganiseerd om kansengelijkheid in de samenleving verder te versterken. Zo kan iedereen, van jong tot oud, zich vrij ontwikkelen.

Team voor Elkaar

Het aanspreekpunt voor inwoners met vragen over het sociaal domein is het Team voor Elkaar. Waar vind je ontspanning en inspanning, waar kan je terecht als vrijwilliger? En waar kan je terecht als je wel zorg nodig hebt maar het zelf niet goed kan regelen? Het Team voor Elkaar moet daarom voor iedereen zichtbaar, vindbaar en bereikbaar zijn; in de echte en in de digitale wereld. Zo kan Team voor Elkaar met de Sociale Kaart van de organisaties en instellingen in Brummen, inwoners digitaal snel de weg wijzen naar waar je gezelligheid, ontspanning en inspanning kan vinden. Die Brummense Sociale Kaart is er nog steeds niet, terwijl er in Brummen wel de platforms en kanalen voor zijn, zoals Buurtkanaal.

Huisartsen

Team voor Elkaar kan het niet alleen doen en werkt samen met familie, burens en een schil van vrijwilligers en maatschappelijke initiatieven. Daar staat in onze gemeente een sterk netwerk van huisartsen naast, dit koestert D66. De huisarts in de buurt is een belangrijke en bijzondere partner in de keten rond zorg en wonen. We willen onderzoeken hoe de samenwerking van de huisarts met het TvE nog effectiever kan.

Wat willen wij:

- D66 wil dat de vraag van de inwoner centraal staan en niet de wet.
- D66 wil dat de gemeente actief meewerkt aan kansengelijkheid in de samenleving. Het Gemeentelijk beleid in het sociaal domein wordt daarom in samenhang georganiseerd.

- D66 wil bouwen aan een intensievere vroeg-signalering van (toekomstige) hulpvragen, samen met maatschappelijke partners die daarbij volwaardig hun rol kunnen spelen.
- D66 wil dat de gemeente regie voert in het opbouwen van hulp-netwerken: de schil van vrijwilligers en maatschappelijke initiatieven rond het TvE die inwoners begeleiden met relatief eenvoudige, maar langdurige problemen. Die schil helpt de handen van medewerkers van het TvE vrij te maken zodat het kan doen waar het goed in is: acute zorg verlenen en complexe zorg organiseren;
- D66 kiest voor Eén gezin, één plan.
- D66 wil dat jongeren zo lang mogelijk veilig thuis kunnen blijven wonen.
- D66 wil dat ook aan jongeren tussen de 18 en 23 jaar zorg wordt geboden om te voorkomen dat zij na hun 18-de in een "zorg-gat" vallen.
- D66 wil dat mantelzorgers en vrijwilligers in de zorg zoveel waar nodig worden ondersteund bij hun inzet.
- D66 wil dat jeugdige mantelzorgers zo veel mogelijk ontlast worden zodat ook zij kind kunnen zijn en zichzelf kunnen ontwikkelen.
- D66 wil dat er voor ouderen kleinschalige zorg in eigen wijk of buurt mogelijk is, uiteenlopend van een goede maaltijd en huishoudelijke hulp tot lokaal georganiseerde medische zorg.
- D66 wil dat voor de lange termijn het TvE de capaciteit krijgt om kennis op te blijven doen over de verschillende soorten hulpvragen én over alles wat er mogelijk is binnen de gemeente.
- D66 wil dat platforms en kanalen zoals Buurtkanaal worden ingezet voor de tweerichtings-communicatie tussen gemeente en inwoners over de mogelijkheden binnen de gemeente om actief te kunnen zijn en wanneer nodig ondersteuning en hulp te kunnen vinden.
- D66 wil dat elke organisatie die subsidie ontvangt van de gemeente of diensten verleent in het sociaal domein verplicht is zich te jaarlijks te presenteren op de digitale Sociale Kaart van Brummen.

Iedereen een eigen gezonde leefstijl

Je leefstijl is je persoonlijke keuze. Een gezonde leefstijl zorgt ervoor dat je beter in je vel komt te zitten en minder gauw ziek wordt. Daarbij is meedoen in de samenleving het beste medicijn tegen eenzaamheid. Met buurtassistenten en leefstijlcoaches zoeken we mensen actief op: thuis, op straat en ook digitaal. Bij elke vraag over wat mensen nodig hebben om gezond ouder te worden, stellen we ook de vraag wat mensen zelf kunnen bijdragen aan hun eigen omgeving.

Een gezonde generatie

De COVID pandemie heeft ons laten zien hoe belangrijk een mentale en fysieke leefstijl is. D66 ondersteunt preventie als het uitgangspunt voor gezonde samenleving waarin mensen zichzelf geestelijk en lichamelijk goed kunnen voelen. D66 wil dat de gemeente lijft bouwen aan preventie- en leefstijlprogramma's, samen met partners en zorgverzekeraars om een gezonde generatie te bereiken. Met een zo breed mogelijk gesteund Preventieakkoord werken we samen aan minder overgewicht en minder verslavingen. Daar hoort een rookvrije generatie bij. Plekken waar mensen elkaar ontmoeten – zowel binnen als buiten – zijn zoveel mogelijk rookvrij. We verbreden het idee van de gezonde school naar gezonde sportparken en gezonde buurten. Gezond eten betekent ook weten wat je eet en waar het vandaan komt. Directe verkoop van voedsel uit de eigen omgeving door producent, op de markt en via de lokale supermarkten maakt dat makkelijk en is goed voor de lokale economie.

Wat willen wij:

- D66 wil dat preventie het uitgangspunt is voor een gezonde samenleving waarin mensen zichzelf mentaal en lichamelijk goed kunnen voelen.
- D66 wil dat de gemeente met haar partners en de zorgverzekeraars verder bouwt aan preventie- en leefstijlprogramma's voor een gezonde generatie.
- D66 wil dat de gemeente gaat samenwerken met zorgverzekeraars voor het versterken en financieren van Preventieprogramma's.
- D66 wil dat meer inwoners, sociale organisaties, verenigingen en bedrijven zich aansluiten bij het Preventie Akkoord.
- D66 wil het idee van de gezonde school verbreden naar gezonde sportparken en gezonde buurten.
- D66 wil dat zowel thuis als bij verenigingen en in openbare gebouwen de binnenlucht gezond is en er in kantines gezonde keuzes gemaakt kunnen worden.
- D66 wil dat er schooltuinen en moestuinen zijn in onze buurten en dat iedereen daar speelruimte, plukfruit en gezonde lucht vindt.
- D66 wil de productie en consumptie van voedsel uit de eigen regio stimuleren en het voor iedereen toegankelijk te maken door verkoop door de producent, op de markt en via de supermarkten in onze gemeente.
- D66 wil dat door scholen en verenigingen actief wordt meegewerkt aan het vergroten van het bewustzijn over de gezondheidsrisico's van roken. Voor verenigingen wordt die medewerking onderdeel van de subsidievoorwaarden.

In Brummen vindt iedereen ruimte en aandacht, van jong tot oud

Gezonde leefomgeving

Bij een leven lang gezond en fit zijn past een gezonde leefomgeving. Dit moet een vast onderdeel worden van de omgevingsvisie en de omgevingsplannen zodat de kernen en het buitengebied onze inwoners kunnen uitnodigen om buiten actief te zijn.

Iedere inwoner heeft toegang tot openbare gebouwen en ruimten. Die zijn zo vormgegeven dat ze altijd en voor iedereen goed toegankelijk zijn.

Jongeren

In Brummen voelen jongeren zich thuis. In onze gemeente is het prettig opgroeien. Jongeren moeten de kans krijgen om op latere leeftijd in Brummen te blijven wonen. Veel jongeren maken een valse start op de woningmarkt en komen er niet tussen of het lukt hen niet een vaste baan te krijgen. D66 wil dat jongeren een prominentere rol krijgen in de toetsing van beleid met impact op de toekomst. Denk aan thema's als wonen, bereikbaarheid en duurzaamheid: het perspectief van jongeren is daarbij onmisbaar. Jongeren vinden in lokale verenigingen hun eigen plek, hier vinden zij ontspanning en uitdagingen. Als jongeren hulp nodig hebben kunnen zij en hun ouders op Brummen rekenen.

Ouderen

Voor ouderen is en blijft Brummen een aantrekkelijke plaats om te leven en actief te zijn. Brummen heeft een rijk palet aan verenigingen en voorliggende voorzieningen die voor ieder wat wils bieden en waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. Als ouderdom met gebreken komt is het belangrijk dat er zorg en aandacht in de buurt is te vinden: een goede maaltijd, huishoudelijke hulp en medische zorg. De inzet van mantelzorgers en vrijwilligers is daarbij van onschatbare waarde. Jeugdige mantelzorgers moeten zo veel mogelijk ontlast worden zodat zij ook kind kunnen zijn en zichzelf kunnen ontwikkelen.

Voorzieningen voor permanente bewoning of kortdurend verblijf - bijvoorbeeld na een ongeval of operatie - kunnen helpen om niet te hoeven vertrekken uit de vertrouwde omgeving. We willen een proef starten waarin met ouderen wordt bepaald waaraan zij behoefte hebben om dat vervolgens met hen en samenwerkingspartners te gaan realiseren.

Wat willen wij:

- D66 wil dat een gezonde leefomgeving een vast onderdeel wordt van de omgevingsvisie en de omgevingsplannen. De kansen die de nieuwe Omgevingswet daarvoor biedt moeten volledig gebruikt worden.
- D66 wil dat iedere inwoner gemakkelijk toegang heeft tot de buiten - en de binnenruimte: Gebouwen en de openbare ruimtes zijn van binnen en van buiten zo vormgegeven dat ze ook wie slecht ter been is of een andere beperking heeft goed toegankelijk zijn.
- D66 wil dat Brummens rijke palet aan verenigingen en voorliggende voorzieningen wordt gekoesterd, zodat er voor ieder wat wils te vinden blijft en mensen elkaar makkelijk kunnen blijven ontmoeten.
- D66 wil een proef starten in bepaalde wijken en dorpen waarin met ouderen wordt bepaald waar behoefte aan is om die vervolgens ook met hen en samenwerkingspartners te gaan realiseren.
- D66 wil dat er voldoende ruimte is voor initiatieven van jongeren om hun eigen plekken vorm te geven in samenspraak met de omwonenden.

Meedoen

D66 vertrouwt op de eigen kracht van mensen. Voor veel mensen is het hebben van werk, betaald of onbetaald, een belangrijke manier om volwaardig lid van de samenleving te kunnen zijn. D66 wil bereiken dat zoveel mogelijk mensen zich volwaardig lid van de samenleving voelen.

Bied meer maatwerk aan inwoners die hulp nodig hebben om aan werk of dagbesteding te komen.

We willen bereiken dat uitstroom naar werk hoger is en dat (parttime) werken loont. Daarbij is vertrouwen, een helder overzicht van regelgeving en maatwerk essentieel voor omscholing, specifieke begeleiding of jobcoaching. De gemeente maakt een breed palet van werkvormen beschikbaar, zoals dagbesteding, vrijwilligerswerk, gesubsidieerd werk en plaatsingen op regulier werk. Werkende armen zijn vaak buiten beeld in het gemeentelijke minimabeleid, terwijl dit een aanzienlijke groep is. Vooral als er sprake is van kinderen die in armoede opgroeien. We vragen extra aandacht voor deze doelgroepen die maatwerk nodig hebben.

Van bijstand naar werk: meer nadruk op coachen en motiveren.

De afgelopen tijd hebben we gemerkt dat van steeds strengere regels en handhaving mensen niet sneller aan het werk komen. Een uitkering krijgen is een recht en niet een gunst. Aan de andere kant komen er bij rechten ook plichten, zoals het leren van de taal. Daar moet de gemeente dan wel bij helpen uiteraard. We vragen dat de uitvoerders een vriendelijke toon in brieven hanteren en de menselijke maat hanteren bij de handhaving. Flexibele tijd om deel te nemen voor gesprekken en een coachende houding van medewerkers is nodig om mee te denken per persoon. Uit onderzoek van de gemeente Wageningen blijkt dat mensen beter meedoen in de samenleving als zij de ruimte krijgen om naast hun uitkering vrijwilligerswerk te doen. Of door te werken en daar dan een deel van te behouden in plaats van alles te verrekenen met de bijstand. D66 wil daar ook Brummen meer ruimte voor bieden.

Armoedebelid/schuldhelpverlening: Voorkomen van schulden

Betalingsproblemen zijn heel vervelend en kunnen veel stress opleveren. Dat je je post niet meer durft open te maken bijvoorbeeld. Dat je je rekeningen niet kunt betalen. Dat je het idee hebt dat je er alleen voorstaat. Veel mensen weten niet dat de gemeente hierin ondersteuning kan bieden, of vertrouwen de overheid niet meer.

Door de nieuwe gemeentelijke taak op het gebied van vroegsignalering moet daar verbetering in komen. D66 wil daarom dat de gemeente samen met partners zich actief en op een laagdrempelige wijze blijft inzetten ter voorkomen van schulden.

Extra aandacht voor kinderen in armoede

Onze kinderen verdienen gelijke kansen, voor kinderen die opgroeien in armoede is dit geen vanzelfsprekendheid. Gezinnen die te maken hebben met armoede, zijn lang niet altijd in beeld bij de gemeente. Het is belangrijk dat betrokkenen zoals scholen en Team voor Elkaar kinderen in armoede vroeg signaleren. De professionals die om een gezin staan moeten goed op de hoogte zijn van de alle meedoen-regelingen en mogelijkheden. Samenwerking in signalering en ondersteuning is cruciaal zodat kinderen uit een gezin in armoede volwaardig mee kunnen blijven doen aan onderwijs, sport en cultuur.

Kansen voor nieuwkomers

D66 wil perspectief bieden aan mensen die gevlucht zijn naar Nederland. Wanneer deze nieuwkomers in de gemeente Brummen als (tijdelijk) nieuw thuis krijgen, willen wij vanaf

dag één werk maken van hun integratie in onze gemeente. Vanaf het moment dat zij in onze gemeente zijn, zijn ze Brummenaar, met dezelfde rechten en plichten als iedereen.

Wat willen wij:

- D66 wil dat de gemeente en haar partners zoals het UWV, WerkFit, lokale bedrijven en opleidingsinstituten in de regio gericht samenwerken om mensen met een uitkering die in staat zijn te werken, zo snel mogelijk weer betaald werk kunnen vinden.
- D66 wil dat werkzoekenden die zich bij de gemeente melden op maat voorlichting en training kunnen krijgen over hoe ze hun zoektocht het beste kunnen aanpakken.
- D66 wil dat onze inwoners zelf de regie moeten kunnen voeren over hun re-integratietraject.
- D66 wil dat mensen met een bijstandsuitkering worden gestimuleerd tot terugkeer op de arbeidsmarkt, bijvoorbeeld door omscholing, via her- of zij-instroom trajecten of met deeltijdbanen.
- D66 wil dat de gemeente maximaal gebruik maakt van de wettelijk mogelijkheden om te experimenteren met de uitvoering van de bijstand.
- D66 wil dat de gemeente de nieuwe taak op het gebied van vroeg-signalering bij
- D66 wil dat er extra aandacht komt voor kinderen die in armoede moeten opgroeien bij scholen, Team voor Elkaar, professionals en andere betrokkenen door bewustzijn en alertheid op signalen van armoede.
- D66 wil dat kinderen uit een gezin in armoede volwaardig mee kunnen doen aan onderwijs, sport en cultuur.

Ruimte om te leven

In onze gemeente moet iedereen prettig, betaalbaar en duurzaam kunnen wonen.

Wonen

Plezierig wonen en prettig leven gaan hand in hand. Onze gemeente heeft een groene omgeving in een uniek landschap, dat van groot belang is als vestigingsklimaat van zowel mens als bedrijf. Leefbaarheid, landschap, groen en veiligheid zijn de kernwaarden. Dat zorgt vervolgens weer voor een positieve bijdrage aan het geluk van onze inwoners.

Omgeving

Ons bijzondere landschap is zo uitnodigend dat het nieuwe bewoners trekt, waardoor de bevolking vitaal blijft. Ook maakt dat de omgeving aantrekkelijk voor toeristen, en daarmee een bron van inkomsten.

Met de komst van de Omgevingswet en de Omgevingsvisie is er een unieke kans om vast te leggen hoe wij als gemeente onze woon- en leefomgeving (willen) zien. D66 vindt dat bewoners zelf inspraak hebben in de inrichting van hun woonomgeving en dat de gemeente hen hierin moet ondersteunen en faciliteren.

Ruimte voor Eerbeek

Eerbeek is een historisch samengaan van industrie en wonen. Door de groei van de industrie is er meer aandacht dan ooit nodig voor de balans hierin en de leefbaarheid. Voor D66 is het belangrijk dat we hierin snel maar zorgvuldig doorpakken.

Centrum Brummen

Brummen is een karakteristiek dorp met een lange historie, al in het jaar 794 werd het dorp voor het eerst benoemd in documenten, toen nog Brimnum. Door de mooie ligging tussen Veluwe, IJssel en dicht bij Zutphen zijn er in het verleden vele mooie land- en buitenhuizen ontstaan. D66 vindt het belangrijk dat dit unieke karakter behouden blijft, zonder de eisen van deze tijd uit het oog te verliezen.

Kleine kernen en buitengebied

Onze kleine kernen zijn stuk voor stuk unieke plekken in de gemeente. Of het nu gaat over Empe, Hall, Leuvenheim, Tonden of de buurtschappen Oeken, Voorstonden, Broek, Cortenoever, Coldenhove of Rhienderen allemaal hebben ze hun eigen identiteit in onze mooie gemeente. D66 is groot voorstander van het leefbaar houden van onze kleine kernen.

Wat willen wij:

- D66 wil een betaalbare en passende woning voor iedereen, met de woonvisie als startpunt.
- D66 wil dat het bouwen van woningen voor starters en senioren wordt versneld. Hierbij moet het mogelijk zijn om bij een deel van de nieuwe woningen voorrang te geven aan mensen met een duidelijke binding met de gemeente Brummen.
- D66 wil gemeentelijk beleid voor doorstroming in de woningmarkt. Dan kunnen meer starters een woning huren of kopen. Senioren krijgen zo meer kans om een levensloopbestendige woning te vinden, zodat zij langer thuis kunnen blijven wonen als zij dat willen.

- D66 wil een groene omgevingsvisie en omgevingsplan maken het maken met inspraak van alle inwoners.
- D66 wil bij het ontwikkelen van een omgevingsvisie bij het invoeren van de omgevingswet vertrouwen opbouwen, eigenaarschap nemen en veel samenwerken. Nu investeren in een gemeenschappelijk proces naar een omgevingsvisie betaalt zich later terug.
- D66 wil bij voorkeur inbreiden in de kernen maar waar mogelijk ook, passend in het landschap, in het buitengebied bouwen. Zoals duurzame en natuurinclusieve woningbouw. Voor D66 is het van belang dat dit in balans blijft met het tegelijkertijd beschermen van, en investeren in, het landschap en de uitbreiding van natuur.
- D66 wil ruimte voor nieuwe woonvormen en innovatieve woonconcepten. Deelwoningen, kleinschalige inclusieve gemeenschappelijke woningen etc. Daarbij moet ook ruimte zijn om Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) woningbouw mogelijk te maken afgestemd op de lokale behoefte. Er is vaak een grote cohesie in de kleine kernen waar goede ideeën en initiatieven uit voortkomen. Maak hier gebruik van en faciliteer als gemeente.
- D66 wil dat functieverandering van gebouwen eenvoudiger is: omzetten van kantoren of vrijkomend agrarisch vastgoed naar woonruimte. Om zo b.v. snel in een woning voor spoedzoekers te voorzien. D66 wil dat het eenvoudiger wordt om bestemmingsplannen te verruimen, vergunningstrajecten te vereenvoudigen.
- D66 wil autoluwe openbare ruimte in woonwijken en autovrije zones rondom scholen.
- D66 wil veilige fiets- en wandelroutes naar scholen, sportclubs etc. zodat met name jongeren snel zelfstandig kunnen komen en gaan.
- D66 wil vergroening van speelpleinen bij scholen en extra speelvoorzieningen in de woonomgeving om extra beweging te stimuleren.
- D66 wil snelle aanpak van het centrum van Brummen en van Eerbeek zodat zij weer uitnodigend worden voor inwoners en bezoeker. Verder moeten de opgestarte plannen om deze centra een nieuwe impuls te geven voortvarend worden uitgevoerd.
- D66 wil het historisch perspectief van Brummen koesteren. Het Brummens cultuurlandschap, de buitenplaatsen en de kernen zijn daar een essentieel onderdeel van.
- D66 wil vergroening van dorp en industrie: stappen in de energietransitie en verduurzamen. Warmtenet met reststromen vanuit de industrie daar waar mogelijk. Warmtenetten zijn bijvoorbeeld niet rendabel voor het buitengebied en kleine gemeenschappen. We moeten slim blijven kijken naar innovatieve duurzame oplossingen om ook in onze kleine kernen de energietransitie voorspoedig te laten verlopen.
- D66 wil dat nieuwe woningen zoveel mogelijk gebouwd worden met grondstoffen die 100% recyclebaar zijn en dus opnieuw als grondstof gebruikt kunnen worden.
- D66 wil dat het gasnet in Brummen in stand wordt gehouden omdat het niet duidelijk is dat het geen rol meer heeft in de toekomst. Het bestaande gasnet kan een onderdeel zijn van de oplossing voor de warmtevoorziening in het buitengebied, de kleine kernen, en voor wijken die niet geschikt zijn voor warmtenetten of all-electric.
- D66 wil natuurlijker groen in de woonomgeving. Dat leidt tot betere gezondheid en tot een reductie in zorgkosten. En het levert tegelijk meer biodiversiteit, een prettiger leefklimaat bij hitte, en een bijdrage aan het waterbeheer.
- D66 wil dat de diverse landschappen en biodiversiteit versterkt worden. De kleine kernen gaan mooi op in ons groene buitengebied, dit moet zo blijven.

- D66 wil dat verkeersstromen zo vriendelijk en veilig mogelijk zijn. Er moeten goede en veilige verbindingen zijn naar de grote kernen; niet alleen wegen maar ook veilige fietspaden. De wandelaar moet ruim baan krijgen.

Onderwijs, kansen voor iedereen

D66 wil kansen gelijkheid voor iedereen, te beginnen in het onderwijs.

We willen alle kinderen in de gemeente Brummen een goede start geven en blijvend stimuleren het beste uit zichzelf te halen. Goed onderwijs is hiervoor de eerste voorwaarde. Door een goede samenwerking en aansluiting tussen onderwijs en opvang, recreatie, sport, zorg en cultuur zetten we de belangen van het kind centraal. We zijn trots op de vele uitstekende onderwijsvoorzieningen in onze gemeente en willen die zoveel mogelijk behouden.

Wat willen wij:

- D66 wil dat kinderen samen opgroeien en er op jonge leeftijd oog is voor de ontwikkeling van het kind. D66 is er dan ook voorstander van om voor- en vroegschoolse educatie te verbreden naar al onze kinderdagverblijven. Juist om segregatie te voorkomen en keuzemogelijkheid van ouders en verzorgers te vergroten.
- D66 wil dat er gedeelde locaties van kinderopvang en basisschool in de vorm van integrale kindcentra komen. Zo worden alle kinderen bereikt, groeien ze samen op en leren ze van en met elkaar.
- D66 wil dat elk kind de kans krijgt om mee te doen aan sport, cultuur, muziek en techniek. Scholen moeten nauw samenwerken met de plaatselijke verenigingen, organisaties en instellingen op deze terreinen. Hierbij kun je denken aan de plaatselijke muziekgezelschappen, sportverenigingen, culturele stichting, bibliotheek, de Villa, de dorpsboerderij in Eerbeek en dergelijke. Wij zijn voorstander van een Rijke Schooldag.
- D66 wil dat op elke school een schoolbibliotheek behouden blijft;
- D66 wil scholen duurzaam bouwen of verbouwen. Schoolpleinen moeten groene schoolpleinen worden. Wat D66 betreft investeren we in de verduurzaming van schoolgebouwen, zodat onderwijsgeld kan gaan naar onderwijs in plaats van de energierekening.
- D66 wil dat zorg en onderwijs naadloos in elkaar overgaan door een preventief aanbod te realiseren in de scholen. We willen dat instanties die jeugdhulp bieden, goed met elkaar samenwerken: één gezin, één plan.
- D66 wil dat elke leerling of student een passende schoolplek heeft, we zetten in op 0 thuiszitters. Hiervoor is een intensievere samenwerkingen met de samenwerkingsverbanden nodig.
- D66 pleit voor het in stand houden van basisscholen, zolang de leerlingaantallen nog wel voldoende zijn om de kwaliteit van onderwijs overeind te houden.

Ontspannen en inspireren

Cultuur, sport en Recreatie en toerisme als bindende factor

Cultuur

D66 vindt dat cultuur en evenementen een belangrijk bindmiddel zijn binnen en tussen de verschillende kernen in de gemeente Brummen. D66 vindt dat de diversiteit in het cultuuraanbod (van harmonie tot de Vogelweide, van de buitenbioscoop tot de kamermuziekconcerten, voor zowel jong en oud) in de verschillende kernen, minstens behouden moet blijven en liefst nog moet worden versterkt. D66 ziet kansen om cultuur en verschillende andere domeinen zoals toerisme, sport en het sociaal domein met elkaar te verbinden. Cultuur en cultuurbeleving is niet alleen het doel, maar kan juist ook als middel worden ingezet om andere doelen te behalen. D66 vindt de bibliotheek en de Culturele Stichting belangrijke culturele aanjagers binnen onze gemeente. Zij doen hierin al het nodige werk, maar kunnen daarin vindbaarder zijn.

Sport

D66 vindt dat sport een belangrijke functie heeft. Voor de gezondheid en het sociaal welbevinden van jong en oud. Hoe meer mensen meedoen hoe beter. In verenigingsverband in groepen of individueel. In het verlengde van de schooldag zien we de samenwerking tussen sport en onderwijs graag geïntensiveerd. De gemeente heeft ook hier een belangrijke faciliterende rol en kan sturen met accommodaties, voorzieningen en subsidies. Ledenaantallen en vrijwilligersinzet staan echter onder druk, met name door het afnemende aantal jeugdigen (dubbele vergrijzing). Heel veel mensen in Brummen beleven ongelofelijk veel plezier aan hun sport, dit willen we behouden.

Recreatie en toerisme

D66 vindt dat de gemeente Brummen haar eigen inwoners en toeristen al veel heeft te bieden. De Veluwe en IJsselvallei, onze landgoederen, faciliteiten voor wandelaars en fietsers op zoek naar authentiek landschap, rust en natuur. D66 vindt dat verdere uitbreiding van recreatie en toerisme kansrijk is, zowel voor de eigen inwoners als de toeristen. Meer toeristen betekent meer werkgelegenheid, kansen voor ondernemers, levendige winkelcentra en beter openbaar vervoer.

Wat willen wij:

- D66 wil dat cultuur toegankelijk is voor iedereen. Geen bezuinigingen op cultuur.
- D66 maakt zich sterk om alle culturele activiteiten en het bloeiende verenigingsleven in Brummen in stand te houden en te stimuleren. Wat ons betreft moeten cultuur, sporten en bewegen daarom voor iedereen toegankelijk zijn: voor jong en oud, arm en rijk, met of zonder beperking, binnen of buiten verenigingsverband en ongeacht achtergrond.
- D66 wil cultuureducatie op scholen bevorderen en het creatieve talent van kinderen uitdagen en stimuleren. D66 zou graag zien dat scholen en culturele instellingen gezamenlijk cultuuronderwijs ontwikkelen.
- D66 wil dat de bibliotheek haar rol behoudt als informatieve ontmoetingsplek zonder drempel, ter bevordering van de leescultuur, voor de aanpak van laaggeletterdheid, het ontwikkelen van digitale vaardigheden en nog veel meer. Dat alles rechtvaardigt ruimere openingstijden en voldoende financiële ondersteuning.
- D66 wil dat de locaties van de bibliotheek in zowel Brummen als Eerbeek behouden blijven.

- D66 wil dat sportverenigingen zichzelf samen voorbereiden op de toekomst. Dat kan gaan van gedeelde teams tot fusies of omni-verenigingen. De gemeente moet waar mogelijk ondersteuning bieden bij die keuzes. D66 wil dat de gemeente nadrukkelijk het voortouw neemt om samen met verenigingen de toekomstbestendigheid van accommodaties te onderzoeken op een gezonde financiële basis.
- D66 wil dat sporten betaalbaar blijft zodat iedereen die dat wil ook daadwerkelijk kan sporten; oud, jong en zeker onze kinderen
- D66 wil dat kinderen uit een gezin in armoede volwaardig mee kunnen doen aan sport.
- D66 wil dat sporten voor iedereen mogelijk is, ook voor mensen met een beperking.
- D66 wil dat rond en door sporten meer aandacht wordt gegeven aan de mentale weerbaarheid en begeleiding bij psychische problemen.
- D66 wil meer toiletten in de openbare ruimte om het winkelbezoek en uitgaansleven in de grotere kernen te bevorderen.
- D66 wil dat we nog meer als gemeente onze trots als het gaat om ons cultureel erfgoed, het prachtige buitengebied en onze landgoederen gaan uitdragen.
- D66 wil toeristische en recreatieve ontwikkelingen in het gebied rondom de Veluwe steunen. Eerbeek heeft de potentie om de nieuwe poort van de Veluwe te worden.
- D66 wil een goede spreiding van kleinschalige en grootschalige recreatieve initiatieven, in balans met de omgeving en passend bij het karakter van de kernen.
- D66 wil dat er bij nieuwe ontwikkelingen samenspraak met alle betrokken partijen plaatsvindt: investeerders, omwonenden en lokale ondernemers en verenigingen waarbij de gemeente een actieve ondersteunende rol op zich neemt.

Een veilige leefomgeving

Investeer in vrijheid, veiligheid en inclusie

Fysieke en sociale veiligheid

Om de open en vrije samenleving die wij nu kennen te kunnen behouden, een samenleving waarin iedereen vrij is, moet de veiligheid van alle individuen gewaarborgd zijn. Wij willen als gemeente voorop blijven lopen op het gebied van vrijheid, veiligheid en inclusie. In vrijheid je eigen keuzes maken gaat niet wanneer je niet veilig bent of je je niet veilig voelt. Vrijheid en veiligheid zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Een veilige leefomgeving is een gedeelde verantwoordelijkheid van ons allemaal.

Ondermijning

Ondermijning is een veelkoppig monster, waarbij onderwereld en bovenwereld in elkaar overlopen en zich criminele activiteiten in buurten en woonwijken nestelen. Er wordt als het ware gebruik gemaakt van de kwetsbare plekken in de samenleving om drugs af te zetten, geld wit te wassen en dekmantels te creëren.

D66 is in dit kader een voorstander van strenge controles en een harde aanpak waar nodig. Om hier krachtig tegen op te treden is de Wet Bibob relevant. Hiermee dwingt de gemeente af om bij vergunningen inzicht te krijgen in de financiën, eigendom, personeelsbeleid en de herkomst van het vermogen. Dit is een goede zaak. Misstanden moeten worden aangepakt. Wel moeten we blijven opletten dat vooringenomenheid geen rol gaat spelen en rechtsgelijkheid onder druk komt te staan.

Wat willen wij:

- D66 wil dat onze gemeente voorop blijft lopen op het gebied van vrijheid, veiligheid en inclusie. We laten iedereen vrij, maar niemand vallen.
- D66 wil een oplossing voor onveilige verkeerssituaties.
- D66 wil dat de aanrijtijden voor ambulances, politie en brandweer zo kort mogelijk en zeker binnen de wettelijke kaders blijven.
- D66 zet in op een gemeente met schone straten, zonder kapot straatmeubilair en met werkende straatlantaarns. Het gemiddelde onderhoudsniveau van de openbare ruimte moet omhoog.
- D66 wil dat de gemeente snel reageert bij overlast, goede voorlichting geeft over hoe bewoners de veiligheid in de buurt zelf kunnen vergroten en de openbare ruimte netjes houdt.
- D66 zet in op preventie waar het mogelijk is, en handhaven waar het noodzakelijk is.
- D66 wil effectieve preventie baseren op goede samenwerking tussen gemeentelijke diensten, de politie, scholen, zorg- en welzijnsinstellingen, en private initiatieven.
- D66 wil strenge controles en een harde aanpak waar nodig om ondermijning en misstanden aan te pakken, met gebruikmaking van de Wet Bibob waar dat van toepassing is. Daarbij moet de afweging tussen vrijheid en veiligheidsmaatregelen altijd in een goede onderlinge balans gemaakt worden.

Een groene toekomst voor iedereen

Een mooie, duurzame gemeente voor en samen met alle inwoners.

Onze mooie gemeente met haar unieke ligging tussen Veluwe en IJssel moet een prettige, gezonde en groene leefomgeving bieden voor al haar inwoners. Niet alleen voor nu maar ook voor de toekomstige generaties. Het is belangrijk dat we al het moois in onze gemeente zoals het unieke landschap, de natuur, de biodiversiteit en het groen koesteren. Gelukkig zien steeds meer mensen het belang hiervan in, daarom wil D66 al dit moois niet alleen behouden maar ook versterken. Een mooi voorbeeld hiervan is het project 'WaardeVol Brummen' waarin het watersysteem toekomstbestendig wordt gemaakt met speciale aandacht voor natuur en biodiversiteit.

D66 onderstreept het natuurbelang ook bij de steeds hernieuwde afweging tussen bestaande natuur en andere bestemmingen. Dit geldt ook voor de nieuwe opgaven met betrekking tot de energietransitie, dit moet elkaar niet uitsluiten maar juist versterken voor een mooie, duurzame gemeente in de toekomst.

Energietransitie

We zitten midden in een van de grootste transitie's die ons land ooit gekend heeft. De energietransitie raakt ons allemaal; moed, visie en durf - juist lokaal - zijn vereist. Wij zijn het aan onze kinderen verschuldigd hier serieus mee om te gaan. Daarom moeten we iedereen betrekken bij de energietransitie. Het is aan onze generatie om het tij te keren. Het is nu of nooit. Laten we de handschoenen oppakken en de kans grijpen.

D66 ziet de RES 1.0 als een goed fundament om verder mee te gaan in de energie-transitie. Als lokale samenleving en samenwerkende gemeenten in de regio moeten we kijken hoe we dit op een juiste manier gaan vormgeven, zodat ook onze gemeente haar steentje bijdraagt. D66 wijst geen enkele hernieuwbare energievorm op voorhand af, maar zal altijd kritisch kijken of een toepassing in onze gemeente mogelijk is. Of het nu zonnepanelen, warmtenetten of windmolens zijn.

Hernieuwbare energie eerlijk verdeeld

Als nieuwe projecten voor hernieuwbare energie worden ontwikkeld is het van het allergrootste belang dat inwoners vanaf het begin worden betrokken. Dat geeft iedereen de kans mee te denken over hoe zonne- en windenergie lokaal kan worden opgewekt zonder controle over eigen omgeving en landschap te verliezen. Dat legt de basis om samen te werken aan het duurzaam ontwikkelen van onze dorpen en kernen voor een mooie toekomst zonder dat mensen het gevoel krijgen dat hun omgeving wordt afgepakt en hun landschap door anderen

Iedereen moet financieel kunnen participeren in projecten voor hernieuwbare opwekking van energie. Het kan niet de bedoeling zijn dat slechts een handje vol (buitenlandse) investeerders profiteert van de financiële opbrengsten uit de energietransitie.

Energieprojecten leveren eigenlijk altijd een stabiel rendement op en kunnen daarom aantrekkelijk voor inwoners zijn. Daarom staat D66 voor beleid dat bij nieuwe lokale hernieuwbare energieprojecten minimaal 50% in lokaal eigendom moet zijn. Hierbij zien we lokale energiecoöperaties zoals BrummenEnergie als een goede - maar niet als de enige - manier om lokaal eigendom te realiseren.

De warmtetransitie speelt zich af achter onze voordeur. Wie bepaalt hoe wij in de toekomst moeten gaan koken en het huis verwarmen? Brummen zet in op nauwe samenwerking met buurten en buurtgroepen. Dat is geweldig, zolang de inzichten en expertise die daar aanwezig zijn en voorstellen die zij ontwikkelen als serieuze alternatieven worden meegenomen in de Brummense warmtetransitie. Het plan van Eerbeek Zuid voor een overstap op duurzaam gas en waterstof is hier een mooi voorbeeld van.

Daarbij is het belangrijk dat breed wordt gedacht. Wanneer centrale duurzame energievoorziening ontwikkeld moeten worden (voor bedrijfsgebouwen of grote complexen) die niet alleen ten behoeve komt van het gebouw zelf, maar ook van de woningen in de directe omgeving.

Buitengebied: landbouw, natuur en biodiversiteit

Onze buitengebieden beslaan een groot gedeelte van onze gemeente en bestaan uit zeer unieke landschapstypen zoals beschreven door het Landschapsnetwerk Brummen: de Veluwe, de Veluweflank, de Ontginningszone, de Landgoederenzone en de Oeverwal. Het is de reden dat mensen zo graag in onze gemeente willen wonen, werken en recreëren.

De buitengebieden bestaan uit een mix van landbouw en natuur. Voor D66 sluiten deze elkaar niet uit, maar moeten ze elkaar juist versterken. We hebben zowel natuur als landbouw nodig om te leven. D66 onderstreept het belang om tot harmonieus evenwicht tussen beide te komen.

Volgens D66 is een natuurinclusieve landbouwsector *de* weg naar de toekomst. Wij ondersteunen volledig de initiatieven voor de landbouwtransitie naar een natuur-inclusieve landbouw (NIL). Voor boeren die het voortouw nemen in deze transitie willen we meer ruimte voor functie-uitbreiding zoals kleinschalige horeca of detailhandel.

D66 wil blijven investeren in meer biodiversiteit in de buitengebieden. We blijven de komende jaren investeren in natuurwaarden om de groene ruimte tussen onze dorpen blijvend zeker te stellen. Hierbij moet de nadruk liggen op dieren en plantensoorten die oorspronkelijk voorkomen in onze gemeente.

Wij maken ons zorgen over de grote afname van insecten, waaronder vlinders en bijen. Deze dieren zijn een essentieel deel van ons ecosysteem. We zien hierin een belangrijke rol weggelegd voor de landbouwtransitie om te komen tot nieuw evenwicht tussen landbouw en natuur. Gebruik makend van elkaars kwaliteiten en sterke punten kunnen we het tij keren.

Voorbeeldfunctie

De gemeente moet als overheid een voorbeeldfunctie op zich nemen als het gaat over duurzaamheid. We moeten streven naar een energieneutraal gemeentelijk wagenpark. Hetzelfde geldt voor de gebouwen in eigendom van de gemeente. Het stimuleren van ondernemers die duurzaam en circulair willen ontwikkelen, produceren en bouwen moet standaard worden.

Opvangen van klimaatverandering

Vergroenen moet een belangrijke functie gaan vervullen bij het opvangen van de klimaatverandering. Hierdoor kunnen de gevolgen van de klimaatverandering zoals hittestress lokaal beperkt blijven. Ook regenbuien zullen heviger worden, terwijl periodes van droogte langer zullen worden. Regenwater moet dus zo afgevoerd en opgevangen gaan worden dat lokale overlast wordt voorkomen en het water toch beschikbaar blijft voor droge perioden.

Afval bestaat niet

Wij vinden het belangrijk dat de inwoners van de gemeente Brummen zich nog meer bewust worden van hun afvalstromen en zelf zoveel mogelijk hun eigen verspilling tegengaan. Daarbij moeten we als gemeente niet belerend optreden.

Wat willen wij:

- D66 wil dat de lusten en de lasten van de energietransitie - zowel qua financiën als ruimtebeslag - eerlijk worden verdeeld.

- D66 wil niet langer wachten en alle inwoners nu betrekken bij de noodzakelijke energietransitie, zodat er een gedegen fundament voor de toekomst ontstaat.
- D66 wil dat de plaatsing van (hoge) windturbines afhankelijk gemaakt wordt van de resultaten van een onderzoek op landelijk niveau naar de milieu en gezondheidsrisico's van deze turbines, in navolging van de uitspraak van de Raad van State.
- D66 wil dat alle inwoners lokaal de mogelijkheid krijgen om te participeren in de opwekking van hernieuwbare energie door ze er in een vroegtijdig stadium bij te betrekken en te streven naar minimaal 50% lokaal eigendom bij nieuwe hernieuwbare energieprojecten.
- D66 wil dat op zowel bij inzet van zonne- en windenergie als bij de warmtetransitie de inzichten en expertise in buurten en buurtgroepen en de voorstellen die zij ontwikkelen als serieuze alternatieven worden meegenomen in de Brummense energie- en warmteplannen.
- D66 wil dat wanneer centrale duurzame energievoorziening ontwikkeld moeten worden voor bedrijfsgebouwen of grote complexen, er ook naar energielevering aan omliggende woningen en bedrijven wordt gekeken.
- D66 wil dat een routekaart duurzame ontwikkeling wordt opgesteld voor de regio.
- D66 wil dat samen met de Eerbeekse papierindustrie en transportsector het eerste waterstofstation in Oost Nederland wordt ingericht.
- D66 wil dat de landelijke uitstraling van ons buitengebied behouden blijft voor de toekomst en verder wordt versterkt.
- D66 wil de natuurinclusieve landbouwsector stimuleren. Voor boeren die het voortouw nemen in deze transitie willen we meer ruimte voor functie-uitbreiding zoals kleinschalige horeca of detailhandel. We willen daarvoor financiële steun zoeken bij provincie en rijk.
- D66 wil dat de gemeente als verbindende factor optreedt voor agrarische bedrijven in de overgang naar natuurinclusieve landbouw door haar netwerk in te zetten voor deze bedrijven.
- D66 wil blijven investeren in meer biodiversiteit in de buitengebieden.
- D66 wil dat de gemeente als overheid een voorbeeldfunctie op zich neemt als het gaat over duurzaamheid door energieneutraliteit na te streven in haar eigen wagenpark en gebouwen, door in te zetten op verdichting van het openbare laadpalennet (inclusief bandenspanningsmeter), door duurzaamheid en circulariteit bij ondernemers te stimuleren en door het laten ontwikkelen van een centrale duurzame energievoorziening.
- D66 wil natuurvriendelijk beheer van de openbare ruimte.
- D66 wil parkeerplaatsen en woonwijken vergroenen en waar mogelijk ontstensen, zodat grote hoeveelheden regenwater gemakkelijk weg kunnen lopen.
- D66 wil dat hemelwater zo worden opgevangen dat lokale overlast wordt voorkomen terwijl het water beschikbaar blijft voor de steeds langere periodes van droogte.
- D66 wil vergroening van daken en muren stimuleren om hittestress in de bebouwde omgeving tegen te gaan.
- D66 wil mensen en bedrijven bewust laten worden van hun afvalstromen en ze verleiden hun eigen consumptiepatroon aan te passen.
- D66 wil dat regionaal de circulaire economie wordt versterkt en gepromoot.

Basis op orde

Om goed beleid te kunnen voeren moet de financiële basis op orde zijn. Houdbare overheidsfinanciën zorgen voor een betrouwbare en niet willekeurige overheid. D66 gaat daarbij keuzes maken niet uit de weg. De afgelopen jaren hebben laten zien hoe moeilijk dat is omdat voor de Basis op Orde keuzes soms pijnlijke zijn. Tegelijkertijd moeten we weer beginnen met vooruit te denken over hoe het Brummen van morgen er uit zal gaan zien.

Een transparante begroting

D66 staat voor een transparant gebruik en helder beheer van de financiële middelen van de gemeente. Zo kan iedereen begrijpen wat er in de gemeente omgaat. Houdbare overheidsfinanciën gaan over de keuze om geen geld op te maken dat je niet hebt. Over de keuze om eerlijk te zijn over de gevolgen van de beslissingen die je neemt. Over de keuze om risico's te vermijden die je niet aankunt. Dat noemt D66 realistisch begroten.

Financieel gezond

Brummen is een kleine gemeente en krijgt de komende jaren waarschijnlijk minder inkomsten uit het Haagse gemeentefonds. De kosten van het sociaal domein zijn de afgelopen jaren gestegen. De verwachting is dat ze dat blijven doen. Die stijgende kosten moet Brummen dus zelf opvangen. In Den Haag pleit D66 voor eerlijker regels, maar in Brummen moeten we nog vooral op onszelf rekenen.

Naast de oplopende kosten en afnemende inkomsten heeft de gemeente nog maar weinig reserves. Er moet hard gespaard worden om die aan te vullen. Bovendien investeert Brummen om de Kerntaken te zekeren. Alleen met de Basis op Orde en de Kerntaken gezekerd kunnen we toegroeien naar een vitale en financieel gezonde gemeente.

Onderwijshuisvesting, groenvoorziening, het sociale domein, wegonderhoud en de Omgevingswet vallen onder de basistaken van de gemeente. Ook de kosten van de organisatie vallen daar onder. De gemeenteraad heeft in 2020 vier uitgangspunten die vastgesteld om de begroting structureel op orde te brengen:

1. Wat de samenleving zelf kan, nemen wij niet uit handen.
2. We gaan maatschappelijke opgaven samen te lijf.
3. We willen onze basis op orde hebben.
4. Ambities formuleren we alleen als er budget is om ze te kunnen realiseren.

Voor D66 zijn deze vier punten leidend, en dat willen we ook zo houden.

Van Brummen Robuust naar Brummen Vooruit

Onze gemeente is weer stappen aan het zetten om robuust de toekomst in te kunnen gaan en onze positie breed te versterken. Toch is de "Basis op Orde" en de "Kerntaken gezekerd" niet genoeg om de toekomst tegemoet te kunnen treden.

Van Brummen Robuust moeten we weer naar Brummen Vooruit.

Er moeten nieuwe punten op de horizon komen. Over hoe gemeenteraad, college en ambtelijk apparaat samenwerken. Over hoe we ons in Brummen tot elkaar verhouden - van kleine kernen tot dorpen, van inwoners tot industrie. Over hoe Brummen in de regio staat, van CleanTech tot VeluweAlliantie. Over hoe we ons bijzondere landschap met de energietransitie samen op kunnen laten gaan, en over nog veel meer.

D66 realiseert zich dat er de financiële middelen nog niet zijn voor de uitvoering van groots nieuw beleid. Maar we moeten wel weten waar we met Brummen naartoe willen.

Hoe die visie er ook uit zal zien, als kleine gemeente moeten we altijd naar partners willen zoeken die met ons willen samenwerken. Daar hoort bij dat wij op onze beurt hen vooruit proberen helpen met waar wij in onze kleine gemeente goed in zijn.

Vanuit die visie en in samenwerking kunnen we samen breken met oude gewoontes; controle krijgen; inwoners en ondernemers ruimte geven om zelf aan de slag te gaan; en inspelen op kansrijke initiatieven in onze dorpen en kernen zoals woningbouw en duurzaamheid!

Wat willen wij:

- D66 wil zich inzetten voor een solide financieel beleid door transparant gebruik en helder beheer van de financiële middelen van de gemeente.
- D66 wil eerst de Basis op Orde brengen en de Kerntaken zekeren door realistisch te begroten. Dit doen we met de volgende financiële spelregels:
 - *De begroting sluit structureel*
 - *Ramingen zijn behoedzaam en reëel*
 - *Structurele uitgaven worden structureel gedekt*
 - *Tegenvallers worden binnen programma's opvangen*
 - *Afwegingen zijn integraal*
 - *Bestaand geld voor nieuw beleid*
 - *De reservepositie is solide en gebaseerd op de actuele risico's*
 - *Wijzigingen van beleid blijven binnen financiële kaders*
- D66 wil dat er een nieuwe visie op de toekomst van Brummen komt, gemaakt door inwoners, bedrijven, bestuur en onze partners binnen en buiten de gemeente samen. Van Brummen Robuust maken we samen een Brummen Vooruit.

Mobiliteit

Om mee te doen is het belangrijk dat inwoners zich veilig, comfortabel en snel kunnen bewegen in en door onze gemeente, zowel binnen de kernen als tussen de kernen. D66 vindt dat daarbij fietsen voorrang moet krijgen boven autorijden. Kwetsbare weggebruikers zoals fietsers en voetgangers moeten de ruimte krijgen. Aanwonenden moeten zo min mogelijk overlast en gevaar ondervinden.

Schoon en veilig onderweg

D66 vindt mobiliteit en bereikbaarheid een belangrijk aandachtspunt. Verkeer is noodzakelijk en vraagt om veiligheid maar overlast moet zo veel mogelijk beperkt worden. In ons verkeersbeleid staan leefbaarheid en veiligheid daarom voorop.

Onze economische voorspoed heeft als nadeel dat de verkeersdrukke toeneemt. Dat vraagt om slimme en schone oplossingen op het gebied van bereikbaarheid en mobiliteit. Om hier goed mee om te gaan is een blijvende uitdaging voor de gemeente. D66 draagt de fiets en het openbaar vervoer een warm hart toe. Echter, wij zijn realistisch genoeg om te weten dat in onze uitgestrekte gemeente met z'n vele kernen fiets en OV niet altijd de optimale oplossing bieden aan onze inwoners.

Vanuit ons streven naar duurzaamheid willen we het gebruik van veilige fietsroutes en buurtbusprojecten stimuleren. Eén van belangrijkste ontwikkelingen is de snelle komst van de e-bike. Het bereik van een e-bike is groter dan van een gewone fiets. Dat betekent, dat een groot deel van het woon-werk verkeer, dat nu nog met de auto gebeurt, ook met de e-bike kan worden overbrugd. Dat kan alleen als er meer ruimte voor al die fietsen met verschillende snelheden moet komen. Niet alleen de snelle forens, maar ook onze kinderen moeten veilig kunnen fietsen, naar school of naar vriendjes, binnen en tussen de kernen. Daarnaast willen we dat ook de toerist zo veel mogelijk de fiets neemt en zich veilig voelt op de Brummense wegen en fietspaden.

Aanpak in samenwerking

Omdat de provincie een belangrijke rol speelt in de bekostiging van de infrastructuur willen we in goed overleg middelen vrijmaken om binnen de gemeente te investeren.

Wat willen wij:

- Voor D66 staan leefbaarheid en veiligheid voorop bij het verkeersbeleid.
- D66 wil meer ruimte voor al die fietsen met verschillende snelheden moet komen.
- D66 wil investeren in het overeind houden en uitbreiden van het OV netwerk in de gemeente.
- D66 wil sluijverkeer in onze woongebieden voorkomen door het instellen en inrichten van 30 km zones en de herinrichting van straten en wegen die sluijverkeer ontmoedigt en helpt vrachtverkeer uit de kernen en rond scholen weren.
- D66 wil herinrichting van straten en wegen rond scholen om vrachtverkeer te weren.
- D66 wil de laadpunten voor elektrische auto's én fietsen uitbreiden.
- D66 wil schade aan wegen door grote landbouwvoertuigen verminderen door betere handhaving.
- D66 wil voetpaden goed onderhouden en zo mogelijk uitbreiden.
- D66 wil het toenemende fietsverkeer faciliteren, waarbij rekening wordt gehouden met de veranderingen ten gevolge van de komst van de e-bike.
- D66 wil het OV netwerk in de gemeente overeind houden en uitbreiden.

- D66 wil een oplossing van de knelpunten in ons wegennet, zoals de beruchte weg langs het kanaal (de Dierenseweg en de Apeldoornseweg) en de N348 die dwars door Leuvenheim via Brummen naar Zutphen loopt. Alleen als Provincie en de gemeenten Brummen, Apeldoorn, Zutphen en Rheden ze samen aanpakken kunnen de oplossingen blijvend zijn.
- D66 ondersteunt de 60-km regeling voor de weg langs het kanaal en de actieve handhaving van de maximumsnelheid daar.
- D66 wil uitbreiding van het aantal laadpunten voor elektrische auto's. Dat betekent dat er buurt- en dorpsgerichte plannen voor laadpalen moeten komen (met voordelen voor deelauto's) waarin het opladen via de straatverlichting wordt meegenomen. Door combinatie met bandenspanning-voorziening kan aan verminderd brandstofgebruik worden bijgedragen
- D66 wil dat samen met de Eerbeekse papierindustrie en transportsector het eerste waterstoftankstation van Oost Nederland in de gemeente wordt ingericht.
- D66 wil dat voetpaden goed onderhouden worden en zo mogelijk uitgebreid, met name in het buitengebied, zowel voor recreanten als voor inwoners, een en ander in overleg met bewoners en andere belanghebbenden (Klompepad).

Levendige democratie

Bewoners hebben vaak goede ideeën over de inrichting van hun woonomgeving, ze wonen er immers zelf. Door hen actief te betrekken bij het maken van plannen voor hun omgeving worden de plannen beter en de inwoners blijer.

D66 wil geen insprekavonden zonder inspraak want participatie is meer dan "luisteren naar". Door meedenken als uitgangspunt te nemen worden plannen vaak beter, het begrip groter en kan weerstand bij inwoners worden voorkomen. Dat vergt wel een andere manier van denken en handelen voor college, raad en ambtenaren. D66 wil graag samen met onze inwoners onderzoeken welke vormen van participatie meer aansluiten bij de behoefte van deze tijd.

De gemeenteraad

D66 vindt dat goed moet worden geluisterd naar de mening van onze inwoners. Een enkele mening mag echter nooit een argument worden, waarachter de gemeenteraad zich mag verschuilen met besluiteloosheid. De gemeenteraad heeft tot taak om het algemeen belang en de belangen van minderheden daarbij in het oog te houden.

D66 vindt dat gemeenteraadsleden transparant en integer moeten zijn in hun besluitvorming. In 2002 is met het dualisme een mooie stap gemaakt om de verhouding tussen het college en de raad zo zuiver mogelijk te laten zijn. D66 vindt dat we hier nog een volgende stap in kunnen zetten. D66 ziet in de nieuwe omgevingswet een kans het lokale bestuur te versterken en participatie en inspraak van inwoners te vergroten.

Professionele en integere bestuurders

D66 wil professionele wethouders, zeker gezien de uitdagingen die onze gemeente kent. Wethouders met vakkennis die weten waar ze het over hebben, die kunnen besturen op het juiste niveau en waarbij geen twijfel mag zijn over de integriteit. D66 verwacht teamwerk van een college, en een constructieve houding van raadsleden en college met een focus op de inhoud over de grenzen van coalitie en oppositie heen.

Jongeren en democratie

D66 vindt dat jongeren actief betrokken moeten worden bij (politieke) ontwikkelingen in onze gemeente. De stem van de jongeren moet duidelijker worden meegewogen, zeker in beleid en regelgeving die hen direct raakt.

Wat willen wij:

- D66 wil een breed gedragen Raadsprogramma waarin de belangrijkste onderwerpen voor de komende vier jaren staan benoemd. Geen dichtgetimmerd coalitieprogramma waardoor een te grote tegenstelling tussen coalitie en oppositie kan ontstaan. Voorstellen ter uitwerking kunnen zo met wisselende meerderheden worden aangenomen. Dit bevordert het democratische proces en een zorgvuldige belangenafweging. Een goed voorstel kan zo nog beter worden.
- D66 wil een gemeente zijn die faciliteert en vertrouwt op de verantwoordelijkheid van haar inwoners. We willen liever minder regels, maar de regels die er zijn moeten wel worden nageleefd.
- D66 wil burgerschap stimuleren door het organiseren van een scholierendebat/dag van de democratie.
- D66 wil dat de gemeentelijke dienstverlening voor iedereen toegankelijk is. In de communicatie dient het taalgebruik direct en duidelijk te zijn (B1 niveau).

- D66 wil dat de gemeente een betrouwbare partner is voor (vrijwilligers-) organisaties. Het onderzoeken naar het mogelijk maken van meerjarige afspraken hoort daarbij.
- D66 wil een kindervragenuur faciliteren met de gemeenteraad op de dag van de kinderrechten. Daarnaast pleiten we voor een kinderburgemeester.
- D66 wil een jongeren denktank die gevraagd en ongevraagd meedenkt over thema's die hen aangaan en hen interesseren.
- D66 wil meer stimulans bij het gebruik maken van directe vormen van democratische instrumenten zoals het uitdaagrecht (right to challenge), burgerraad en burgerinitiatieven.
- D66 wil inzicht in de meest zichtbare/kwetsbare samenwerkingsverbanden in onze regio. Het moet duidelijk zijn waar de uitdagingen en eventuele pijnpunten liggen zodat dit gezamenlijk in de regio aangepakt kan worden.
- D66 wil dat onze gemeente een betrouwbare samenwerkingspartner is in de Gemeenschappelijke Regelingen en daar ook haar verantwoordelijkheid in neemt. D66 is van mening dat grip op de regio, niet alleen halen is, maar ook brengen inhoud. Niet uitsluitend controleren, ook actief bijdragen.